

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Warszawa, 20 marca 2024r.

Członek Zarządu
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

991100.0230.8.2024.MC

Do druku nr 187

Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

SEKRETARIAT ZŁOY SZEFKA KS
L.dz. DS. 1804.72.2024
Data wpływu 2.04.2024

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 5 lutego 2024r., znak: SPS-WP.020.58.8.2024, dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw w celu wprowadzenia emerytury stażowej, w załączeniu przekazuję stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przygotowane przez Departament Legislacyjno-Prawny w oparciu o opinie odpowiednich departamentów merytorycznych.

Z wyrazami szacunku

Mariusz Jedynek

Elektronicznie podpisany przez Mariusz Jedynek
Data: 2024.03.20 16:09:14 +01'00'

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-WP.020.58.14.2024

Data wpływu 03.04.2024

ul. Szamocka 3, 5
01-748 Warszawa

www.zus.pl
e-mail: mariusz.jedynak@zus.pl

tel. 22 667 26 70
fax 22 667 26 72

Warszawa, 22 lutego 2024 r.

Departament Legislacyjno-Prawny

991100.0230.8.2024.MC

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw w celu wprowadzenia emerytury stażowej

Po analizie przedłożonego do opinii poselskiego projektu ustawy przedstawiamy uwagi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z punktu widzenia wykonawcy przepisów.

1. Do art. 1 pkt 1 projektu.

Projektowany art. 24b ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uzależnia przyznanie emerytury ubezpieczonym określonym w tym przepisie od wysokości tej emerytury, która musi być równa lub wyższa od kwoty najniższej emerytury.

Propozycja taka może spotkać się z zarzutem naruszenia zasady równego traktowania w zakresie prawa do zabezpieczenia społecznego poprzez różnicowanie ubezpieczonych, którzy spełniają te same warunki osiągnięcia określonego stażu uprawniającego do emerytury, od obliczonej wysokości tej emerytury. Obecnie wysokość emerytury oblicza się dopiero po ustaleniu prawa do tego świadczenia. Proponowana konstrukcja oznacza odejście od dotychczasowej zasady systemu emerytalnego, zgodnie z którą prawo do emerytury jest niezależne od wysokości świadczenia.

Ponadto, w kontekście proponowanych zasad obliczenia wysokości emerytury określonej w art. 24b zmienianej ustawy (tj. stosowania w tym zakresie art. 26 tej ustawy), wątpliwości budzi brzmienie projektowanego art. 24b ust. 4 ww. ustawy. Zgodnie z tym przepisem, przy ustalaniu wysokości tej emerytury nie stosuje się art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Taka regulacja byłaby adekwatna do emerytury ustalonej według tzw. dotychczasowych zasad, z zastosowaniem art. 53 ustawy. Jeśli natomiast wolą projektodawcy jest wyłączenie możliwości ustalania, przy obliczaniu wysokości emerytury stażowej, zwiększenia za okresy opłacania składek na Fundusz Emerytalny Rolników, Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników i ubezpieczenie emerytalno-rentowe, o których mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, przewidzianego w art. 26a zmienianej ustawy, powinien w sposób wyraźny wyłączyć zastosowanie tego przepisu do emerytury określonej w projektowanym art. 24b tej ustawy.

2. Do art. 1 pkt 3 projektu.

W art. 1 pkt 3 projektu zaproponowano dodanie w *ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* art. 95a, w którym uregulowano tryb postępowania w przypadku zbiegu:

- 1) emerytury lub renty określonej w przepisach nowelizowanej ustawy z prawem do emerytury, o której mowa w art. 19b przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników;
- 2) emerytury, o której mowa w art. 24b zmienianej ustawy z emeryturą określoną w art. 19b przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Zgodnie z projektowanym art. 24b ust. 4 przy ustalaniu prawa do emerytury przysługującej na podstawie tego przepisu nie uwzględnia się tzw. okresów rolnych wymienionych w art. 10 tej ustawy. Zgodnie zaś z brzmieniem art. 20 ust. 3 *ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników*, przepisu art. 20 ust. 1 pkt 3 tej ustawy (umożliwiającego zaliczenie do okresów ubezpieczenia wymaganych przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej okresów, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi), nie stosuje się do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., a więc m. in. do osób, które będą ubiegały się o stażową emeryturę rolniczą określoną w projektowanym art. 19b tej ustawy. W świetle powyższego nie wydaje się, aby było możliwe uzyskanie zarówno prawa do emerytury przewidzianej w projektowanym art. 24b (z uwagi na konieczność udowodnienia okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn), jak i prawa do emerytury określonej w art. 19b *ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników* (z uwagi na konieczność udowodnienia tzw. okresów rolnych we wskazanym wyżej wymiarze), co poddaje w wątpliwość zasadność dodania art. 95a ust. 2 w *ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że wątpliwości budzą wzajemne relacje pomiędzy projektowanym przepisem art. 95a ust. 1 nowelizowanej ustawy a obowiązującym przepisem art. 96 ust. 2 tej ustawy. Przywołany przepis stanowi, że odrębne przepisy określają prawo do pobierania świadczeń w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury lub renty z prawem do emerytury lub z ubezpieczenia społecznego rolników.

W związku z tym, że przepis art. 96 ust. 2 *ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* odsyła w zakresie zbiegu prawa do ww. świadczeń do przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie jest zasadnym wprowadzenie do przedmiotowej ustawy cząstkowej regulacji dot. tego zbiegu. Regulacja zawarta w projektowanym art. 95a ust. 1 powinna zostać przeniesiona do art. 33 *ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników*.

3. Do art. 3 projektu.

Projektowany art. 22b ust. 1 *ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych* określa obowiązki Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przypadku złożenia przez członka otwartego funduszu emerytalnego wniosku o przyznanie emerytury, o której mowa w art. 24b *ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*.

Zasady przekazywania środków zgromadzonych na rachunku członka otwartego funduszu emerytalnego za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa określone są w art. 111a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. W związku z tym regulacje dotyczące trybu postępowania w przypadku złożenia przez członka otwartego funduszu emerytalnego wniosku o przyznanie emerytury, o której mowa w art. 24b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (a także emerytury, o której mowa w art. 19b ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników) powinny znaleźć się w tej ustawie, a nie w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.

Niezrozumiały jest również dodawany art. 22b ust. 2 do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz projektowana zmiana w art. 40 ust. 1c tej ustawy, z uwagi na to, że zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 24b ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych kwota środków o której mowa w ust. 1 podlega przekazaniu na dochody budżetu państwa, a przy ustalaniu wysokości emerytury stażowej składki na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowane na koncie ubezpieczonego zwiększa się przez pomnożenie wskaźnikiem korygującym 19,52/12,22, stanowiącym stosunek pełnej wysokości składki na ubezpieczenie emerytalne do wysokości zaewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego.

4. Do art. 4 projektu.

Sygnalizujemy, że realizacja ustawy w terminie zaproponowanym w projekcie nie jest możliwa. Wdrożenie projektowanych regulacji wymagało będzie odpowiedniej modyfikacji eksploatowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych systemów informatycznych, co oznacza konieczność uwzględnienia co najmniej 12 miesięcznego okresu *vacatio legis*.

5. Do uzasadnienia.

Informujemy, że skutki finansowe projektowanych rozwiązań nie są uwzględnione w planie finansowym FUS na rok 2024.

6. Uwagi dodatkowe.

Postulujemy o wprowadzenie w okresie pierwszego roku obowiązywania projektowanej ustawy wydłużonego okresu (co najmniej 60-dniowego od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej dla wydania decyzji) na rozpatrzenie wniosków osób zainteresowanych przyznaniem emerytury stażowej.

W razie wejścia w życie projektowanych rozwiązań należy spodziewać się znacznie zwiększonego wpływu wniosków – od osób, które będą zainteresowane uzyskaniem nowej emerytury. Według szacunków Zakładu, w pierwszym roku obowiązywania ustawy emeryturę stażową mogłoby uzyskać ok. 380 tys. osób. Liczba zgłoszonych wniosków może nawet znacznie przekroczyć tę liczbę zważywszy na fakt, że wnioski mogą składać również osoby, które nie będą spełniać ustawowych warunków.

Rozpatrzenie każdego takiego wniosku będzie wymagało m. in. ustalenia wymaganego stażu składkowego i nieskładkowego, na podstawie dostarczonej dokumentacji oraz danych posiadanych przez Zakład, jak również obliczenia kapitału początkowego (dla osób, które nie mają jeszcze ustalonego kapitału).

Konieczność obsłużenia przez Zakład tak dużej liczby nowych wniosków tą samą liczbą pracowników w „standardowym” terminie 30 dni stanowiłaby zagrożenie dla dotrzymania terminów realizacji innych ustawowych zadań Zakładu w obszarze świadczeń emerytalno-rentowych.

Dodatkowo, należy zauważyć, że projektowane przepisy zakładają, że przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury stażowej ubezpieczonego, który złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa, składki na ubezpieczenie emerytalne, zewidencjonowane na jego koncie w Zakładzie, zwiększa się przez pomnożenie wskaźnikiem korygującym 19,52/12,22, stanowiącym stosunek pełnej składki na ubezpieczenie emerytalne do wysokości zewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego w Zakładzie – art. 1 projektu ustawy. Jednocześnie w art. 3 projektu ustawy, dodany został do ustawy o sus art. 22b ust. 2, zgodnie z którym: „ kwoty środków, o których mowa w ust. 1 oraz kwoty zewidencjonowane na subkoncie, o których mowa w art. 40a, ewidencjonuje się na koncie ubezpieczonego na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego zostanie przyznana emerytura, o której mowa w ust. 1”. Wydaje się, że może to skutkować dwukrotnym uwzględnieniem w podstawie obliczenia emerytury tych samych składek.

Dyrektor
Departamentu Legislacyjno-Prawnego

grzegorz.
machulak

Elektronicznie
podpisany przez
grzegorz.machulak
Data: 2024.02.22
09:21:25 +01'00'

Mariusz Jedynak

Elektronicznie podpisany przez Mariusz
Jedynak
Data: 2024.03.20 16:10:05 +01'00'